

**LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S**

DĖL LEIDIMŲ KIRSTI MIŠKĄ IŠDAVIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2010 m. gruodžio 30 d. Nr. D1-1055

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)) 5 straipsnio 2 dalies 3 punktu ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. [84-2353](#); 2010, Nr. [125-6395](#)), 7.5 punktu:

1. T v i r t i n u Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 26 d. įsakymą Nr. 343 „Dėl privačių miškų kontrolės ir leidimų miškui kirsti išdavimo“ (Žin., 2001, Nr. [57-2059](#));

2.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. sausio 29 d. įsakymą Nr. 37 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos naujos redakcijos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [16-630](#));

2.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. lapkričio 5 d. įsakymą Nr. 576 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos pakeitimo“ (Žin., 2002, Nr. [110-4876](#));

2.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gegužės 12 d. įsakymą Nr. 217 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos pakeitimo“ (Žin., 2003, Nr. [50-2237](#));

2.5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymą Nr. 729 „Dėl Leidimų kirsti mišką tvarkos pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. [8-198](#));

2.6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. sausio 9 d. įsakymą Nr. D1-10 „Dėl Leidimų kirsti mišką miško valdytojui, naudotojui blankų naudojimo“ (Žin., 2004, Nr. [12-355](#));

2.7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. sausio 13 d. įsakymą Nr. D1-15 „Dėl Leidimų kirsti mišką miško savininkui blankų naudojimo“ (Žin., 2004, Nr. [12-358](#));

2.8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. sausio 19 d. įsakymą Nr. D1-30 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 18 d. įsakymo Nr. 605 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. [18-553](#));

2.9. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [116-4348](#));

2.10. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 30 d. įsakymą Nr. D1-459 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. [136-4973](#));

2.11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 3 d. įsakymą Nr. D1-1 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [6-170](#));

2.12. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. D1-364 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [92-3438](#));

2.13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. kovo 22 d. įsakymą Nr. D1-169

„Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. [36-1330](#));

2.14. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. spalio 31 d. įsakymą Nr. D1-582 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2008, Nr. [133-5141](#));

2.15. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 4 d. įsakymą Nr. D1-241 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [53-2125](#));

2.16. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. rugsėjo 3 d. įsakymą Nr. D1-729 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. [105-5450](#));

2.17. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. spalio 27 d. įsakymą Nr. D1-887 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-386 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. [132-6728](#)).

3. N u s t a t a u, kad iki šio įsakymo įsigaliojimo išleisti Nenukirsto valstybinio miško pardavimo sutarties, Leidimo kirsti mišką miško savininkui ir Leidimo kirsti mišką valstybinių miškų valdytojui, naudotojui formų blankai naudojami iki 2011 m. gruodžio 31 d.

4. Šis įsakymas įsigalioja 2011 m. sausio 1 dieną.

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2010 m. gruodžio 30 d.
įsakymu Nr. D1-1055

LEIDIMŲ KIRSTI MIŠKĄ IŠDAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja leidimų kirsti mišką (toliau – Leidimų) išdavimo valstybinių miškų valdytojams ar naudotojams ir privačių miškų savininkams tvarką, jų panaikinimo atvejus ir tvarką, nustato, kaip Leidimai turi būti pildomi, apskaitomi ir saugomi.

2. Apraše vartojamos sąvokos:

leidimas kirsti mišką – dokumentas, kuriuo suteikiama teisė kirsti mišką;

pranešimas apie ketinimą kirsti mišką – Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos apraše nustatytus rekvizitus turintis dokumentas, kuriame informuojama apie ketinimą kirsti mišką, privataus miško savininko pateikiamas Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamentui arba jo agentūrai;

privataus miško savininkas – įstatymų nustatyta tvarka įgijęs nuosavybės teisę į mišką fizinis ar juridinis asmuo arba užsienio valstybėje įsteigta organizacija, neturinti juridinio asmens statuso, tačiau turinti civilinį teisingumą pagal tos valstybės įstatymus;

valstybinio miško valdytojas – miškų urėdija, valstybinio rezervato direkcija, nacionalinio parko direkcija, savivaldybė, valstybės įmonė ar organizacija, valdančios patikėjimo teise įstatymų nustatyta tvarka joms Vyriausybės nutarimais perduotą valstybinėms funkcijoms įgyvendinti valstybinę miško žemę.

Kitos sąvokos Apraše suprantamos taip, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos miškų įstatyme (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#); 2001, Nr. [35-1161](#)), Lietuvos Respublikos žemės įstatyme (Žin., 1994, Nr. [34-620](#); 2004, Nr. [28-868](#)), Miško kirtimų taisyklėse, patvirtintose aplinkos ministro 2010 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. D1-79 (Žin., 2010, Nr. [14-676](#)).

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

3. Teisė kirsti mišką įgyjama:

3.1. gavus Leidimą nuo jame nurodytos datos.

3.2. Aprašo 33 ir 39 punktuose nurodytais atvejais, per 14 kalendorinių dienų negavus neigiamo Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – RAAD) arba jo agentūros atsakymo į pranešimą apie ketinimą kirsti mišką, arba gavus raštu RAAD ar jo agentūros suderinimą;

3.3. Aprašo 32 ir 40 punktuose nurodytais atvejais – per 5 darbo dienas negavus neigiamo regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – RAAD) arba jo agentūros atsakymo į pranešimą apie ketinimą kirsti mišką, arba gavus raštu RAAD ar jo agentūros suderinimą.

4. Leidimai neprivalomi:

4.1. privačių miškų savininkams Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 799 (Žin., 1997, Nr. [71-1808](#); 2004, Nr. 86-3117; 2007, Nr. [33-1191](#); 2009, Nr. [41-1574](#); 2010, Nr. [105-5432](#)), numatytais atvejais;

4.2. valstybinių miškų valdytojams, norintiems kirsti medynuose pavienės drebulės ir blindės žiemą papildomam žvėrių šėrimui;

4.3. elektros perdavimo sistemų ir skirstomųjų tinklų operatoriams, inžinerinius tinklus, komunikacijas ir kelius prižiūrinčioms įmonėms, kai avariniais atvejais kertami sausuočiai, vėjavartos, vėjalaužos, sniegalaūžos ir palinkę medžiai, keliantys pavojų elektros, kitų

inžinerinių tinklų ir įrenginių eksploatacijai arba eismo saugumui. Darbus atlikusios įmonės per 5 darbo dienas privalo informuoti valstybinio miško valdytoją ar privataus miško savininką apie jų valdose atliktus pavojingų medžių kirtimus.

II. LEIDIMŲ IŠDAVIMAS

5. Leidimus išduoda RAAD arba jų agentūros. Leidimas turi būti patvirtintas RAAD arba jo agentūros antspaudu.

6. Leidimas išduodamas privataus miško savininkui ar savininko įgaliotam asmeniui pagal pateiktą notaro patvirtintą ar notaro patvirtinimui prilygintą įgaliojimą, valstybinio miško ar žemės valdytojui arba jo įgaliotam asmeniui, arba valstybinio miško naudotojui. Kai miško savininkas yra juridinis asmuo, išduodamą įgaliojimą pasirašo juridinio asmens vadovas ir įgaliojimas patvirtinamas juridinio asmens antspaudu, jeigu jis antspaudą privalo turėti. Jei miško valda valdoma bendrosios nuosavybės teise, išduodamas vienas Leidimas visiems bendraturčiams arba vienam ar keliems bendraturčiams, tik esant visų bendraturčių raštiškam sutikimui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

7. Leidimas išduodamas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, o esant Aprašo 13 ar 14 punktuose nurodytoms aplinkybėms arba kai pagrindinius miško kirtimus numatoma vykdyti privačiuose žemės sklypuose, kuriuose miško žemė užima iki 3 ha plotą ir kuriems nesudarytas vidinės miškotvarkos projektas – per 12 darbo dienų nuo prašymo ir kitų Leidimui gauti reikalingų dokumentų gavimo RAAD arba jo agentūroje dienos. Gauti biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentai ar kertamų biržių sąrašai (valstybinių miškų valdytojams) registruojami naudojantis Miškų valstybės kadastro integruotos informacinės sistemos leidimų kirsti mišką registravimo ir spausdinimo programine įranga (toliau – MKIIS programinė įranga).

8. Leidimai išduodami remiantis vidinės miškotvarkos projektais, miško sanitarinės būklės įvertinimo, ugdomųjų miško kirtimų tikslingumo įvertinimo dokumentais, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme numatytos procedūros dokumentais, kuriais eksploatuojamose naudingųjų iškasenų karjeruose, kitos pagrindinės paskirties žemės sklypuose, nepatenkančiuose į valstybinės reikšmės miškų plotus, leistina naudingųjų iškasenų gavyba, ar kitais teisės aktų nustatytais dokumentais. Kai miško žemė paverčiama kitomis naudmenomis, Leidimas kirsti mišką miško lydimu kirtimais išduodamas vadovaujantis specialiojo ar detaliojo teritorijų planavimo dokumentu ir sprendimu miško žemę paversti kitomis naudmenomis, kai už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis yra kompensuota Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis ir kompensavimo už miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimu Nr. 1131 (Žin., 2011, Nr. [120-5657](#)), nustatyta tvarka. Leidimai valstybinių miškų valdytojams išduodami vadovaujantis aplinkos ministro patvirtintomis pagrindinių ir tarpinių miško kirtimų apimtimis valstybinių miškų valdytojams, pateikus valdytojo pasirašytą kertamų biržių sąrašą pagal Aprašo 1 priedo reikalavimus arba naudojant MKIIS programinę įrangą, o privačių miškų savininkams – Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymu Nr. D1-577 (Žin., 2004, Nr. [167-6157](#)), nustatytais biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentais. Kai miško savininkams fiziniams asmenims reikalinga mediena nuosaviems pastatams statyti, rekonstruoti ar remontuoti, Leidimai išduodami Medienos, reikalingos nuosavų pastatų statybai, remontui ar rekonstrukcijai, kirtimo privačiuose miškuose tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2002 m. kovo 18 d. įsakymu Nr. 118 (Žin., 2002, Nr. [31-1173](#); 2007, Nr. [137-5622](#)), nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

9. Kai privačioje žemėje miškas kertamas pagrindiniais plynais ar atvejiniiais miško kirtimais, arba plynais sanitariniais miško kirtimais be vidinės miškotvarkos projekto, kartu su biržės atrėžimo ir įvertinimo dokumentais turi būti pateikiamas Miško želdinimo ir želimo projektas, kurį parengia biržės rėžėjas pagal Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 metų balandžio 14 d. įsakymu Nr. D1-199 (Žin., 2008, Nr. [45-1702](#); 2010, Nr. [124-6336](#)), 6 priedo reikalavimus.

10. Kai miško kirtimus numatoma vykdyti miškuose, kurie įstatymų nustatyta tvarka numatyti privatizuoti (grąžinant miškus natūra, perduodant neatlygintinai lygiavertį miško plotą), Leidimai išduodami pretendentams arba valstybės įmonėms miškų urėdijoms pagal Privatizuojamų miškų kirtimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 219 (Žin., 2002, Nr. [49-1909](#)).

11. Privataus miško savininkui ar valstybinio miško valdytojui pageidaujant ir pateikus neplynų pagrindinių miško kirtimų biržių atrėžimo dokumentus, Leidimas kirsti mišką neplynais pagrindiniais miško kirtimais vietoj suprojektuotų plynų išduodamas nepatikslinus vidinės miškotvarkos projekto, jei toks pagrindinių miško kirtimų būdo pakeitimas neprieštarauja teisės aktams.

12. Pagal Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklės valstybinių miškų valdytojų pateiktame kertamų biržių sąraše nurodytų biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentacija, laikoma pas valstybinio miško valdytoją.

13. Jei miško kirtimą numatoma vykdyti miško sėkliniuose medynuose ar miško genetiniuose draustiniuose, RAAD arba jo agentūra, gavę prašymą Leidimui gauti ir biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentus arba Aprašo 36 ir 40 punktuose numatytais atvejais, prieš priimdama sprendimą dėl miško kirtimų, turi kreiptis ir gauti išvadą dėl šių miško kirtimų iš Valstybinės miškų tarnybos. Negavus išvadų per 7 darbo dienas, laikoma, kad miško kirtimai yra suderinti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

14. Kai miško kirtimą numatoma vykdyti teritorijoje, kurioje yra nekilnojamoji kultūros vertybė ar jos apsaugos nuo fizinio poveikio pozonis, RAAD arba jo agentūra, gavusi prašymą Leidimui gauti ir biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentus arba Aprašo 36 ir 40 punktuose numatytais atvejais, prieš priimdama sprendimą dėl miško kirtimų, turi kreiptis ir gauti išvadą dėl šių miško kirtimų iš Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos teritorinio padalinio (kai nekilnojamoji kultūros vertybė saugoma valstybės arba registruota Kultūros vertybių registre ir nepaskelbta saugoma nei valstybės, nei savivaldybės) arba savivaldybės paveldosaugos padalinio (kai nekilnojamoji kultūros vertybė paskelbta saugoma savivaldybės ar inicijuota skelbti savivaldybės saugoma). Negavus išvadų per 7 darbo dienas, laikoma, kad miško kirtimai yra suderinti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

14¹. RAAD arba jo agentūra, prieš priimdami sprendimą dėl Leidimo išdavimo ar dėl miško kirtimų, vykdomų pagal pranešimą apie ketinimą kirsti mišką ar kertamų biržių sąrašą, kai jis prilyginamas pranešimui apie ketinimą kirsti mišką, privalo patikrinti MKIIS ir Saugomų rūšių informacinėje sistemoje duomenis, ar teritorijoje, kurioje numatoma kirsti mišką, nėra retųjų paukščių lizdavičių, ir įvertinti, ar nebus pažeisti Miško kirtimų taisyklių 11 punkto reikalavimai.

Papildyta punktu:

Nr. [D1-777](#), 2011-10-06, Žin., 2011, Nr. 123-5843 (2011-10-13), i. k. 111301MISAK00D1-777

15. Miško kirtimo terminas nustatomas ne ilgesnis kaip iki gruodžio 31 d. Jeigu miško

kirtimai iki nurodytos datos nebaigti, Leidimo galiojimo laikas gali būti pratęstas iki 6 mėnesių pagal Leidimą gavusio juridinio ar fizinio asmens raštišką prašymą, pateikiamą ne vėliau kaip per 10 kalendorinių dienų nuo nustatyto miško kirtimo termino pabaigos. Miško kirtimo termino pratęsimas turi būti įrašomas visuose Leidimo egzemplioriuose.

16. Kai miško kirtimus numatoma vykdyti kitų metų sausio mėnesį, Leidimai išduodami nuo gruodžio 1 dienos, Leidimuose nurodant jų įsigaliojimo pradžią – kitų metų sausio 1 dieną, galiojimo terminą – ne ilgesnį kaip iki kitų metų gruodžio 31 d.

17. Valstybinių miškų valdytojai, turėdami Leidimus arba Aprašo 36 ar 40 punktuose nurodytais atvejais negavę neigiamo RAAD arba jo agentūros atsakymo į pranešimą apie ketinimą kirsti mišką, Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1286 (Žin., 2001, Nr. [93-3286](#)), numatytais atvejais gali parduoti nenukirstą mišką kitiems ruošėjams pagal nenukirsto valstybinio miško pardavimo sutartis (2 priedas).

18. Pareigūnas, išduodamas Leidimą privataus miško savininkui, kartu išduoda privataus miško naudojimo ir tvarkymo statistinės ataskaitos blanką, kurį privataus miško savininkas užpildo ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. rugsėjo 28 d. įsakymu Nr. 488 „Dėl miško savininkų statistinės ataskaitos apie privataus miško tvarkymą ir naudojimą teikimo“ (Žin., 2001, Nr. [88-3101](#)) nustatyta tvarka pateikia Leidimą išdavusiam pareigūnui.

III. LEIDIMŲ PILDYMAS

19. Leidimas kirsti mišką valstybinio miško valdytojui ar naudotojui (3 priedas), turinčiam struktūrinius padalinius – girininkijas, pildomas trimis egzemplioriais pagal girininkijas. Pirmas Leidimo egzempliorius skiriamas valstybinio miško valdytojui ar naudotojui, antras – valstybinio miško valdytojo ar naudotojo struktūriniam padaliniui – girininkijai, trečias paliekamas RAAD arba jo agentūroje. Valstybinių miškų valdytojams ir naudotojams, neturintiems struktūrinių padalinių – girininkijų, pildomi tik du Leidimo egzemplioriai, neužpildytas Leidimo trečias egzempliorius saugomas RAAD arba jo agentūroje.

20. Leidimas privataus miško savininkui (5 priedas) pildomas dviem egzemplioriais. Pirmas egzempliorius atiduodamas privataus miško savininkui, antras paliekamas RAAD arba jo agentūroje.

21. Leidime nurodomas Leidimą išdavusio RAAD struktūrinio padalinio kodas pagal Aprašo 4 priedo reikalavimus.

22. Kai miško kirtimas ir medienos ištraukimas ribojami dėl aplinkosauginių ar kitų priežasčių, Leidime (eilutėje „Ypatingos sąlygos“) turi būti nurodomi apribojimai ir jų galiojimas, taip pat pateikiama informacija apie biologinei įvairovei svarbius medžius, saugotiną pomiškį, sėklinius medžius, miško kirtimų atliekų sutvarkymą ir kt.

23. Pakeitus miškų grupę ar įvykus kitiems pasikeitimams, dėl kurių miškas vidinės miškotvarkos projekte arba Leidime nurodytomis sąlygomis negali būti kertamas, privačių miškų savininkams, kurių miškuose įvyko šie pasikeitimai, kompensuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimu Nr. 1578 patvirtintu Kompensacijų privataus miško savininkams ir valdytojams, kurių valdose steigiama nauja saugoma teritorija, keičiamas esamos saugomos teritorijos statusas arba nustatyti veiklos apribojimai realiai sumažina gaunamą naudą arba uždraudžia anksčiau vykdytą veiklą, apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašu. Jei biržės ekonominės vertės sumažėjimo ar praradimo negalima kompensuoti šiuo ar kitais įstatymų nustatytais būdais, Leidimai kirsti mišką privačių miškų savininkams išduodami ir miškas kertamas vadovaujantis miškotvarkos projekto patvirtinimo metu galiojusiais teisės aktais.

24. Visi pataisymai Leidimuose turi būti daromi visuose egzemplioriuose ir patvirtinti Leidimą išrašiusio pareigūno parašu.

25. Sugadintų blankų visi egzemplioriai perbraukiami įstrižais brūkšniais ir ant jų užrašoma „Sugadinta“, nurodoma sugadinimo priežastis.

IV. LEIDIMŲ SPAUSDINIMAS, APSKAITA, SAUGOJIMAS

26. Leidimų formų spausdinimą organizuoja Aplinkos ministerija pagal Valstybinės miškų tarnybos paraišką.

27. Leidimai yra griežtos atskaitomybės dokumentai. Jie turi būti apskaitomi ir kartu su biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentais ar kertamų biržių sąrašu (valstybinių miškų valdytojams) 5 metus saugomi RAAD arba jų agentūrose, išdavusiose šiuos Leidimus.

28. Valstybinė miškų tarnyba informaciją apie išduotus ir panaikintus Leidimus privačių miškų savininkams pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos.

29. Privačių miškų savininkai jiems išduotus užpildytus Leidimų egzempliorius turi saugoti 5 metai.

V. LEIDIMŲ PANAIKINIMAS

30. Leidimus panaikina RAAD arba jų agentūrų valstybiniai miškų pareigūnai šiais atvejais:

30.1. jei nustatoma, kad Leidimai išduoti pažeidžiant Aprašo reikalavimus;

30.2. išaiškėjus, kad miško kirtimas suprojektuotas nesilaikant Miško kirtimų taisyklių arba Miško sanitarinės apsaugos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. balandžio 11 d. įsakymu Nr. D1-204 (Žin., 2007, Nr. [42-1596](#)), reikalavimų;

30.3. pakeitus miškų grupę ar įvykus kitiems pasikeitimams, dėl kurių keičiasi miško apsaugos ir naudojimo reikalavimai ir miškas Leidime nurodytomis sąlygomis negali būti kertamas;

30.4. pasikeitus valstybinio miško valdytojui ar naudotojui arba privataus miško savininkui;

30.5. pagal miško valstybinio miško valdytojo ar naudotojo arba privataus miško savininko raštišką prašymą, jei Leidime nurodyti miško kirtimai nevykdyti.

31. Panaikintų Leidimų visi egzemplioriai perbraukiami įstrižais brūkšniais ir ant jų užrašoma „Panaikintas“, nurodoma panaikinimo priežastis ir data, Leidimą panaikinusio pareigūno pareigos, parašas, vardas, pavardė.

VI. PRANEŠIMAI APIE KETINIMĄ KIRSTI MIŠKĄ

32. Valstybinių miškų valdytojai, raštu arba naudojantis MKIIS programine įranga pateikę RAAD arba jo agentūrai kertamų biržių sąrašą (pagal Aprašo 1 priedo reikalavimus), kuris prilyginamas pranešimui apie ketinimą kirsti mišką, be Leidimų gali vykdyti miško kirtimus, kurių metu pagaminta mediena pagal Miško kirtimo taisyklių reikalavimus įtraukiama į tarpinių miško kirtimų apimtis.

33. Privataus miško savininkas, apie ketinimą kirsti mišką informavęs RAAD arba jo agentūrą, kurių kontroliuojamose teritorijose yra numatyti kirsti miškai, be Leidimų gali vykdyti miško kirtimus, nustatytus Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose.

34. Privačių miškų savininkai, norėdami vykdyti miško kirtimą pagal pranešimą apie ketinimą kirsti mišką, privalo pateikti raštu pranešimą apie ketinimą kirsti mišką (toliau – Pranešimas) (6 priedas) arba prieš 14 kalendorinių dienų iki planuojamo miško kirtimo išsiųsti jį registruotu laišku RAAD arba jo agentūrai, kurios kontroliuojamose teritorijose yra numatyti kirsti miškai.

35. Pranešimą RAAD arba jo agentūrai pateikti gali privataus miško savininkas arba jo įgaliotas asmuo, pateikęs notaro patvirtinto įgaliojimo kopiją. Kai miško savininkas –

juridinis asmuo, išduodamą įgaliojimą pasirašo juridinio asmens vadovas ir įgaliojimas patvirtinamas to juridinio asmens antspaudu, jeigu jis antspaudą privalo turėti. Jei miško valda valdoma, naudojama ir ja disponuojama bendrosios nuosavybės teise, rašomas vienas Pranešimas visų bendraturčių arba vieno bendraturčio, kuris, pateikdamas Pranešimą patvirtina, kad Pranešimas pateiktas visų bendraturčių sutikimu.

36. Gavę Pranešimą, RAAD arba jo agentūros pareigūnai įvertina jį per 5 darbo dienas:

36.1. jei miško kirtimą numatoma vykdyti miško sėkliniuose medynuose ar miško genetiniuose draustiniuose, RAAD arba jo agentūra papildomai atlieka Aprašo 13 punkte numatytus veiksmus, apie ilgesnį sprendimo priėmimo terminą valstybinio miško valdytojas informuojamas per MKIIS programinę įrangą, o privataus miško savininkas informuojamas registruotu laišku;

36.2. jei miško kirtimą numatoma vykdyti nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos nuo fizinio poveikio pozonyje, RAAD arba jo agentūra papildomai atlieka Aprašo 14 punkte numatytus veiksmus, apie ilgesnį sprendimo priėmimo terminą valstybinio miško valdytojas informuojamas per MKIIS programinę įrangą, o privataus miško savininkas informuojamas registruotu laišku;

36.3. jei dėl numatomo miško kirtimo RAAD arba jo agentūros pareigūnai priima neigiamą sprendimą arba vadovaujantis Miško kirtimų taisyklėmis numatomam miško kirtimui taikomi miško kirtimo laiko apribojimai, apie tai valstybinio miško valdytojas informuojamas per MKIIS programinę įrangą, o privataus miško savininkas informuojamas registruotu laišku;

36.4. jei dėl numatomo miško kirtimo RAAD arba jo agentūros pareigūnai priima teigiamą sprendimą, apie tai valstybinio miško valdytojas informuojamas per MKIIS programinę įrangą, o privataus miško savininkas neinformuojamas, išskyrus atvejus, kai savininkas pageidauja gauti RAAD arba jo agentūros suderinimą raštu.

37. Dėl vėjo ar sniego pažeidimų susidariusių stichinių nelaimių miškuose atvejais valstybinių miškų valdytojai ir privačių miškų savininkai be Leidimų gali vykdyti plynuosius sanitarinius miško kirtimus apie tai informavę RAAD arba jo agentūrą, kurios kontroliuojamoje teritorijoje yra jų numatyti kirsti miškai, Aprašo 38–41 punktuose nustatyta tvarka.

38. Privačių miškų savininkai pateikia raštu Pranešimą apie ketinimą kirsti mišką plynuoju sanitariniu miško kirtimu (toliau – Pranešimas dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų) (7 priedas) ir Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklėse nustatytus biržių atrėžimo ir įvertinimo dokumentus, o valstybinių miškų valdytojai – valdytojo pasirašytą kertamų biržių sąrašą (pagal Aprašo 1 priedo reikalavimus), kuris prilyginamas pranešimui apie ketinimą kirsti mišką, arba naudojantis MKIIS programine įranga. RAAD arba jo agentūra pranešimą išnagrinėja ne vėliau kaip per 5 darbo dienas (esant Aprašo 13 ar 14 punktuose nurodytoms aplinkybėms – per 12 darbo dienų).

39. Raštu gavę RAAD arba jo agentūros suderinimą ar per 14 kalendorinių dienų nuo Pranešimo dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų išsiuntimo arba įteikimo negavę neigiamo RAAD arba jo agentūros atsakymo, privačių miškų savininkai gali vykdyti savo miško valdoje Pranešime dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų nurodytus miško kirtimus.

40. Per MKIIS programinę įrangą arba raštu gavę RAAD arba jo agentūros suderinimą arba per 5 darbo dienas nuo Pranešimo dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų išsiuntimo arba įteikimo negavę neigiamo RAAD arba jo agentūros atsakymo, valstybinių miškų valdytojai gali vykdyti Pranešime dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų nurodytus miško kirtimus.

41. Pagal Pranešimą ar Pranešimą dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų vykdomo miško kirtimo terminas – ne ilgesnis kaip iki gruodžio 31 d.

42. Pranešimai ir Pranešimai dėl plynųjų sanitarinių miško kirtimų apskaitomi naudojant MKIIS programinę įrangą.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

43. Asmenys, pažeidę Aprašo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

(Numatomų iškirsti biržių sąrašo forma)

(miško valdytojo (urėdijos, nacionalinio parko direkcijos pavadinimas)

NUMATOMŲ IŠKIRSTI BIRŽIŲ SĄRAŠAS

(dokumento data)

(dokumento sudarymo vieta)

[illegible]

Eilės Nr.	Girinink ija	Kirtimų rūšis	Kvartal o Nr.	Taksacinių sklypų Nr.	Mišk ų grupė	Vyraujanti medžių rūšis	Biržės plotas, ha	Numatomas iškirsti apytikslis medienos tūris, ktm		Pastabos
								bendras	likvidinis	

Miškų urėdas (nac. parko direktorius) (Parašas)

(Vardas ir pavardė)

A. V.

(Nenukirsto valstybinio miško pardavimo sutarties forma)

**NENUKIRSTO VALSTYBINIO MIŠKO PARDAVIMO
SUTARTIS**
Serija A-Z Nr. 000000

Valstybinio miško valdytojas ,
(juridinio asmens pavadinimas, įmonės kodas)
vadovaudamasis Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklėmis,
pagal leidimą kirsti mišką Nr. ,
išduotą 20... m. d., arba Pranešimą apie ketinimą kirsti mišką Nr., pateiktą 20... m. d.,
parduoda pirkeiui
(fizinio asmens – vardas, pavardė, asmens kodas; juridinio asmens – pavadinimas ir įmonės kodas)
..... girininkijoje, iškirsti šį nenukirsto miško kiekį:

Kv. Nr.	Taks. skl. Nr.	Mišk ų grupė	Miško kirtimo rūšis	Medžių rūšis	Medžių skaičius		Medienos tūris, m³						Medienos (nenukirsto miško) kaina, Lt/m³					Nenuki rsto miško vertė, Lt	PVM, Lt	Mokėji mo suma iš viso, Lt
					padari nių	malkin ių	padarinės			malkin ės	likvidi nių šakų, žabų	iš viso	padarinės			malkin ės	likvidi nių šakų, žabų			
							stambi os	vidutin ės	smulki os				stambi os	vidutinės	smulki os					
Iš viso	X	X	X	X									X	X	X	X	X			

Miško iškirtimo terminas ,
medienos išvežimo terminas ,
kirtavietės sutvarkymo būdas ir terminas ,
nekirstina

[illegible]

Reiso Nr.	Išvežimas iš miško		Transportas		Vairuotojo vardas, pavardė	Sortimentai					Medienos savininko parašas
	data	laikas (val., min.)	pavadinimas	valst. Nr.		pavadinimas	medžių rūšis	skaičius, vnt.	ilgis, m	tūris, ktm.	

1. Kertant mišką ir išvežant pagamintą medieną, būtina turėti nenukirsto miško pardavimo sutartį.
2. Draudžiama vežti pagamintą medieną, nenurodžius medienos išvežimo duomenų.
3. Pažeidus miško naudojimo ir medienos išvežimo reikalavimus, atsakote įstatymų nustatyta tvarka.

Susipažinau
 (pirkėjo: fizinio asmens – vardas, pavardė, parašas; juridinio asmens – įgalioto asmens pareigos, parašas, vardas ir pavardė, data)

Priedo pakeitimai:

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

(Leidimo kirsti mišką forma)

(įstaigos, išdavusios leidimą, pavadinimas)

LEIDIMAS KIRSTI MIŠKĄ VALSTYBINIŲ MIŠKŲ VALDYTOJUI, NAUDOTOJUI
Serija A-Z Nr. 000000

Privalomi rekvizitai: RAAD struktūrinio padalinio kodas; leidimo įsigaliojimo data; miško valdytojo; struktūrinio padalinio pavadinimas; leidimo išdavimo pagrindas; miško kirtimo rūšis, miškų grupė, kvartalo ir sklypo numeriai, plotas (ha), kirstina vyraujanti medžių rūšis, numatomas iškirsti apytikris bendras ir likvidinis medienos tūris (ktm); miško iškirtimo terminas; ypatingos sąlygos; leidimą išdavusio pareigūno vardas, pavardė, pareigos, parašas ir leidimo išdavimo data; leidimą gavusio asmens vardas, pavardė, pareigos, parašas, leidimo gavimo data.

Miško iškirtimo terminas pratęstas:

.....
.....
.....
.....
.....

Miško iškirtimo terminą pratęsė

(pareigos, parašas, vardas ir pavardė, data)

A. V.

**LEIDIMUS KIRSTI MIŠKĄ IŠDUODANČIŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS
APLINKOS MINISTERIJOS REGIONŲ APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTŲ
STRUKTŪRINIŲ PADALINIŲ KODŲ SĄRAŠAS**

Alytaus regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	1K
Druskininkų agentūra	1K-01
Prienų agentūra	1K-02
Lazdijų rajono agentūra	1K-03
Varėnos rajono agentūra	1K-04
Alytaus rajono agentūra	1K-05

Kauno regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	2K
Jonavos rajono agentūra	2K-01
Jurbarko rajono agentūra	2K-02
Kaišiadorių rajono agentūra	2K-03
Kauno rajono agentūra	2K-04
Kėdainių rajono agentūra	2K-05
Raseinių rajono agentūra	2K-06

Klaipėdos regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	3K
Klaipėdos rajono agentūra	3K-01
Kretingos rajono agentūra	3K-02
Skuodo rajono agentūra	3K-03
Šilalės rajono agentūra	3K-04
Šilutės rajono agentūra	3K-05
Tauragės rajono agentūra	3K-06
Pagėgių savivaldybės agentūra	3K-07

Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	4K
Marijampolės agentūra	4K-01
Šakių rajono agentūra	4K-02
Vilkaviškio rajono agentūra	4K-03
Kazlų Rūdos agentūra	4K-04
Kalvarijos agentūra	4K-05

Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	5K
Biržų rajono agentūra	5K-01
Kupiškio rajono agentūra	5K-02
Panevėžio rajono agentūra	5K-03
Rokiškio rajono agentūra	5K-04
Pasvalio rajono agentūra	5K-05

Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento:

Miškų kontrolės skyrius	6K
Akmenės rajono agentūra	6K-01
Joniškio rajono agentūra	6K-02
Kelmės rajono agentūra	6K-03
Mažeikių rajono agentūra	6K-04

Pakruojo rajono agentūra	6K-05
Plungės rajono agentūra	6K-06
Radviliškio rajono agentūra	6K-07
Šiaulių rajono agentūra	6K-08
Telšių rajono agentūra	6K-09
Utenos regiono aplinkos apsaugos departamento:	
Miškų kontrolės skyrius	7K
Anykščių rajono agentūra	7K-01
Ignalinos rajono agentūra	7K-02
Molėtų rajono agentūra	7K-03
Utenos rajono agentūra	7K-04
Zarasų rajono agentūra	7K-05
Vilniaus regiono aplinkos apsaugos departamento:	
Miškų kontrolės skyrius	8K
Šalčininkų rajono agentūra	8K-01
Širvintų rajono agentūra	8K-02
Švenčionių rajono agentūra	8K-03
Trakų rajono agentūra	8K-04
Ukmergės rajono agentūra	8K-05
Vilniaus miesto agentūra	8K-06
Vilniaus rajono agentūra	8K-07
Elektrėnų savivaldybės agentūra	8K-08

Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos
aprašo
5 priedas

(Leidimo kirsti mišką privataus miško savininkui forma)

(leidimą išdavusios įstaigos pavadinimas)

LEIDIMAS KIRSTI MIŠKĄ PRIVATAUS MIŠKO SAVININKUI
Serija A-Z Nr. 000000

Miško iškirtimo terminas pratęstas iki 20....m.d.

Miško iškirtimo terminą pratęsė
(pareigos, parašas, vardas ir pavardė, data)

A. V.

Privalomi rekvizitai: RAAD struktūrinio padalinio kodas; leidimo įsigaliojimo data; miško savininko (pretendent) fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir adresas arba juridinio asmens pavadinimas, įmonės kodas ir adresas; leidimo išdavimo pagrindas; miško valdos adresas; miško kirtimo rūšis, kvartalo ir sklypo numeriai, miškų grupė, plotas (ha), kirstinų medžių rūšys, numatomas iškirsti apytikris likvidinis medienos tūris (ktm) kiekvienai medžių rūšiai; įrašas „Želdintuose ir atželiančiose kirtavietėse miškas turi būti atkurtas ne vėliau kaip per trejus metus po jų atsiradimo. Atliekant medienos ruošos darbus turi būti tausojami miško keliai, sausinimo sistemos ir kiti technologiniai įrenginiai“; miško iškirtimo terminas; ypatingos sąlygos; leidimą išdavusio pareigūno pareigos, parašas, vardas, pavardė ir leidimo išdavimo data; Leidimą gavusio miško savininko (pretendent) ar jo įgalioto asmens parašas, vardas, pavardė ir įsipareigojimas pateikti Privataus miško tvarkymo ir naudojimo statistinę ataskaitą ne vėliau kaip per 30 dienų po Leidime nurodyto miško iškirtimo termino pabaigos.

Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos
aprašo
6 priedas

(Pranešimo apie ketinimus kirsti mišką forma)

_____ (miško savininko vardas ir pavardė arba juridinio asmens pavadinimas)

_____ (miško savininko arba jo įgalioto asmens adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas)

_____ regiono aplinkos apsaugos departamento (-ui)
_____ agentūrai

PRANEŠIMAS APIE KETINIMUS KIRSTI MIŠKĄ

(data)

Miško valdos sklypų, kuriuose numatyti kirtimai, adresai (sklypo kadastrinis numeris, rajonas, seniūnija, kaimas; jei žinoma girininkija, kvartalas, sklypo numeris)

Pranešu, kad man priklausančios miško valdos nurodytuose miško žemės sklypuose einamaisiais metais planuoju vykdyti šiuos miško kirtimus:

Kirtimų rūšis (pagal Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų, patvirtintų LRV 1997 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 799, 20-21 punktus)	Kirstinų medžių rūšys	Kirstinų medžių skaičius	Numatomas iškirsti apytikris likvidinis medienos tūris, ktm

Jei miško valda valdoma, naudojama ir ja disponuojama bendrosios nuosavybės teise, pateikęs šį pranešimą miško savininkas patvirtina, kad pranešimas pateiktas visų bendraturčių sutikimu.

PRIDEDAMA.

1. Notaro patvirtinto įgaliojimo kopija. _____ lapas (-ai).*

2. _____

Miško savininko arba jo įgalioto asmens** parašas

**Notaro patvirtinto įgaliojimo kopija pridedama, kai pranešimą pateikia miško savininko įgaliotas asmuo.*

***Jei pranešimą pateikia miško savininko įgaliotas asmuo, nurodoma įgalioto asmens vardas ir pavardė.*

Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos
aprašo
7 priedas

(Pranešimo apie ketinimus kirsti mišką forma)

(miško savininko vardas ir pavardė arba juridinio asmens pavadinimas)

(miško savininko arba jo įgalioto asmens adresas, telefono numeris, elektroninio pašto adresas)

_____ regiono aplinkos apsaugos departamento (-ui)
_____ agentūrai

**PRANEŠIMAS APIE KETINIMUS KIRSTI MIŠKĄ PLYNUOJU SANITARINIU
MIŠKO KIRTIMU**

(data)

Miško valdos sklypų, kuriuose numatyti kirtimai, adresai (sklypo kadastrinis numeris, rajonas, seniūnija, kaimas; jei žinoma girininkija, kvartalas, sklypo numeris)

Pranešu, kad man priklausančios miško valdos nurodytuose miško žemės sklypuose einamaisiais metais planuoju vykdyti šiuos plynuosius sanitarinius miško kirtimus:

Kvartalo Nr.	Sklypo Nr.	Plotas, ha	Numatomas iškirsti apytikris likvidinis medienos tūris, ktm

Jei miško valda valdoma, naudojama ir ja disponuojama bendrosios nuosavybės teise, pateikęs šį pranešimą miško savininkas patvirtina, kad pranešimas pateiktas visų bendraturčių sutikimu.

PRIDEDAMA.

1. Biržės (-ių) brėžinys (-iai), _____ lapas (-ai).
2. Notaro patvirtinto įgaliojimo kopija. _____ lapas (-ai).*
3. _____

Miško savininko arba jo įgalioto asmens** parašas

** Notaro patvirtinto įgaliojimo kopija pridedama, kai pranešimą pateikia miško savininko įgaliotas asmuo.*

*** Jei pranešimą pateikia miško savininko įgaliotas asmuo, nurodoma įgalioto asmens vardas ir pavardė.*

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-143](#), 2011-02-18, Žin., 2011, Nr. 22-1090 (2011-02-22), i. k. 111301MISAK00D1-143

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-1055 "Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [D1-777](#), 2011-10-06, Žin., 2011, Nr. 123-5843 (2011-10-13), i. k. 111301MISAK00D1-777

Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. D1-1055 "Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo